

(Rubriknummer samma som Finanspolicyn)

Tillämpningsanvisningar till finanspolicy, antagna av KS 2009-11-24, rev. 2011-10-25, Ks § 198

1 Bakgrund

Ekonomikontoret har arbetat fram förslag till nya regler för kommunkoncernens medelsförvaltning i "Finanspolicy Varbergs kommunkoncern". Finanspolicyn beskriver hur den finansiella verksamheten och dess risker inom hela kommunkoncernen skall hanteras. Finanspolicyn tas av kommunfullmäktige. Tillämpningsanvisningarna beskriver mer i detalj hur kommunkoncernen skall tillämpa de regler som finns i finanspolicyn. Tillämpningsanvisningarna tas av kommunstyrelsen.

De största förändringarna jämfört med tidigare arbetssätt är bildandet av en interbank. De helägda bolagens upplåning skall alltid ske genom den nybildade interbanken.

2 Organisation

Internbankens ansvar består av:

- Samordning av den totala finansiella strategin
- Hantering av penningflöden
- Likviditetsplanering och uppföljning
- Finansiering
- Placering av överskottslikviditet
- Finansiell riskhantering
- Upprätthålla externa bankrelationer
- Eventuell valutahantering
- Rapportering och uppföljning

Frågor kring internbankens arbetssätt och portföljstrategier behandlas av finansrådet som träffas minst fyra gånger per år. Deltagare i finansrådet är VD (eller den VD sätter i sitt ställe) i Varberg Energi AB, Varbergs Bostads AB, Varbergs Fastighets AB, kommunens ekonomichef och kommunens finansekonom.

4 Likviditetsförvaltning

Interna placeringar

Bolagen är skyldiga att placera sin likviditet på ett konto som ingår i kommunens koncernkontosystem och som hanteras av internbanken. Fastställande av villkor för koncernkontosystemet görs av ekonomichefen i samråd med finansrådet.

Vid behov av placering av överskottslikviditet utanför kommunens koncernkontosystem skall internbanken vara motpart. De helägda bolagen anmäler placeringsbehov hos internbanken. Placeringen skall ske till bästa möjliga ränta inom ramen för tillämpningsanvisningarna. Normalt skall dock överskottslikviditet i första hand användas för att minska låneskulden.

Externa placeringar

Extern placering av tillfällig överskottslikviditet får endast göras av internbanken och enligt följande riktlinjer:

- Placeringar får endast göras på löptider upp till ett år och i svenska kronor.
- För att inte tillfälliga lånebehov skall uppstå skall löptiden för en placering matchas med likviditetsplanen för koncernkoncernen.
- Likvida medel får inte lånas upp för att placera, d v s i första hand skall lån lösas innan externa placeringar görs.

Tillåtna instrument vid placering av överskottslikviditet

- Bankinlåning, t ex olika typer av bankkonton, specialinlåning och dagsinlåning.
- Statsskuldväxlar
- Certifikat

Rutiner vid placeringar hos internbanken

Betalningar skall ske till internbankens bankkonto i koncernkontosystemet. I samband med placering upprättas ett internt placeringsavtal som skickas till bolaget för påskrift och efter påskrift ett exemplar i retur till internbanken.

Internbanken erlägger ränta och kapitalbelopp på placeringens förfallodag i enlighet med det interna låneavtalet. Utbetalning sker till bolagets bankkonto i koncernkontosystemet.

5 Betalningsflöden

Bankrelationer

Internbanken upphandlar och skriver avtal med den bank som kommunen har ramavtal med. De tjänster som koncernkoncernen har behov av skall vara tecknade via ramavtal. Vid behov av nya banktjänster för bolag och förvaltningar skall internbanken kontaktas. Internbanken upphandlar då tjänsten för hela koncernkoncernen.

Koncernkontosystem

Koncernkoncernens bankkonton skall vara kopplade till kommunens koncernkontosystem. Fastställande av villkor för kontokredit görs av ekonomichefen i samråd med finansrådet. Respektive bolags kredit på koncernkontot skall rymmas inom bolagets totala låneram.

Internbanken utför följande uppgifter:

- Tar emot ansökan om förändring av kontokredit.
- Nyöppning av bank- och valutakonton. I samarbete med bolagen nyöppnas bank- och plusgirokonton. Om bolag och förvaltningar behöver nya konton eller giron skall de vända sig till internbanken.
- Administration av koncernkontosystemet

Fullmakter och behörigheter

Följande riktlinjer gäller för fullmakter:

- Vid lån och placeringar, såväl interna som externa, skall bolag och internbank företrädas av namngivna personer. Skriftlig fullmakt skall delges de behöriga personer som med bindande verkan har rätt att utföra finansiella transaktioner. Fullmakterna beslutas av respektive styrelse och skall vara tidsbegränsade till maximalt ett år.
- Respektive bolag lämnar fullmakter och protokollsutdrag till internbanken, om vilka personer som är bemyndigade att genomföra finansiella transaktioner mot kommunen.
- Internbanken lämnar fullmakt och protokollsutdrag till banker och kreditinstitut, om vilka personer som är bemyndigade att genomföra finansiella transaktioner för kommunen.
- Vid betalningar eftersträvar kommunkoncernen hög säkerhet vid överföring av likvida medel. Betalningar och överföringar skall utföras av behöriga och bemyndigade personer enligt fullmakt två i förening. Med fördel kan elektroniska signeringar användas.
- Internbanken ansvarar för behörigheter till koncernkonton. Bolagen lämnar uppgifter till internbanken på vilka som skall ha behörighet, enligt fullmakt, till sina respektive konton.
- Behörigheter till övriga banksystem (t ex Bankgiro och Plusgiro) administrerar bolagen själva tillsammans med respektive bank.

6 Skuldförvaltning

Låneram för bolagen

Låneramen omfattas av checkräkningskredit på koncernkontot, samt kort- och långfristig upplåning. Normalt ligger bolagens skuld som checkräkningskredit mot internbanken men även dedikerade lån mot respektive bolag kan förekomma.

Ansökan om låneram sker hos internbanken för beslut i kommunstyrelsen. Låneramen revideras regelbundet, dock minst årligen.

Internbanken skall följa upp att respektive bolags totala lånebelopp är inom föreskriven ram för respektive bolag.

Tillåtna upplåningsformer för internbanken

Löptider upp till ett år, kortfristig upplåning:

- Checkräkningskredit eller kreditlöfte
- Lån i bank eller finansinstitut
- Kommuninvest
- Lån från bolag inom kommunkoncern
- Deposit

Löptider längre än ett år, långfristig upplåning:

- Lån i bank, hypoteksinstitut, kreditmarknadsbolag, försäkringsbolag, pensionsanstalter, kommuner och landsting
- Reverslån
- Leasing
- Lån i utländsk valuta
- Bolag och kommunalförbund ingående i kommunkoncern
- Kommuninvest

Det är endast tillåtet att låna i utländsk valuta om alla flöden kurssäkras. Upplåning i form av lån i utländsk valuta, konverterad till svenska kronor på ett sådant sätt att endast kassaflöden i SEK uppstår, är att betrakta som upplåning i svenska kronor.

Rutiner vid finansiering hos internbanken

Utbetalning från internbanken sker alltid till bolagets bankkonto inom koncernkontosystemet. Normalt görs utlåningen till bolagen som en kredit i koncernkontosystemet som ränteberäknas månadsvis enligt genomsnittsmetoden där internbanken upplåningskostnad plus marginal månadsvis utgör räntan.

I de fall dedikerade lån avtalats mot ett bolag upprättas ett internt låneavtal mellan internbanken och bolaget som undertecknas av behöriga fullmaktshavare från bolag och internbank. Bolaget skall erlägga ränta på lånets förfallodag i enlighet med den betalningsplan som framgår av det interna låneavtalet. Internbanken aviserar räntor och amorteringar.

7 Riskhantering

Ränterisk

Målsättningen är att skuldportföljens genomsnittliga räntebindningstid skall vara 3 år med en tillåten avvikelse på max +24 månader och max -12 månader. Skuldportföljen består av utestående lån och räntederivat.

Maximalt 50 % av skuldportföljen får ha en räntebindning som understiger 1 år.

Valutarisk

Som huvudregel gäller att valutarisken skall minimeras. Detta medför bland annat att upplåning i utländsk valuta skall omedelbart skall kurssäkras mot svenska kronor.

Eftersom valutaexponeringen är begränsad skall endast större kända och beslutade in- och utbetalningar i utländsk valuta som uppstår till ett motvärde av 500 000 kronor och däröver kurssäkras.

Motpartsrisk

Tillåtna emittenter och motparter vid placering:

1. Svenska staten, av svenska staten helägda bolag samt av svenska staten garanterade bolag.
2. Svenska banker och försäkringsbolag.
3. Svenska kreditmarknadsbolag och hypoteksinstitut.
4. Svenska kommuner och landsting samt av dessa helägda bolag under förutsättning av kommunalborgen från ägaren.
5. Bolag ingående i kommunkoncernen.
6. Utländska banker och övriga motparter som erhållit kreditvärderingsbetyget K-1 eller A-1 av Standard&Poors, för löptider upp till ett år, och minst A+ hos Standard&Poors för löptider över ett år. Även motsvarande betyg hos andra ratinginstitut, t ex Moody's, godkänns.

Se även pkt 4.

Tillåtna motparter vid upplåning:

1. Svenska banker och försäkringsbolag och av dessa helägda bolag.
2. Utländska banker och övriga motparter (önskvärt men ej nödvändigt med representation i Sverige) med iakttagande av de regler för minimirating som anges i pkt 6 ovan.
3. Svenska kreditmarknadsbolag och hypoteksinstitut.
4. Svenska kommuner och landsting samt av dessa helägda bolag.
5. Bolag ingående i kommunkoncernen.

Tillåtna motparter vid derivataffärer:’

1. Svenska banker
2. Utländska banker (önskvärt men ej nödvändigt med representation i Sverige) med iakttagande av de regler för minimirating som anges i pkt 6 ovan.

Finansieringsrisk

För att begränsa refinansieringsrisken skall andelen lån som förfaller till omförhandling under en given 12 månadersperiod begränsas till 30 % av den totala upplåningen.

Begränsning av likviditetsrisker

För att begränsa likviditetsrisker gäller följande riktlinjer.

- Placeringar får endast ske i följande instrument:
  1. Räntebärande konto med rätt till omedelbart uttag.
  2. Statsskuldväxlar, statsobligationer samt andra certifikat och obligationer med god likviditet.
- Likviditetsreservens storlek skall motsvara kommunkoncernens utgifter under en månad, som för närvarande uppgår till ca 250 mnkr.

Begränsning av operativa risker

De operativa riskerna kan begränsas genom att minimera risken för avsiktliga och/eller oavsiktliga fel som i sin tur kan orsaka förluster.

Nedan anges hur alla enheter inom kommunkoncernen, som deltar i den finansiella verksamheten, kan begränsa sina operativa risker:

- En hög administrativ kvalitet, där personalens kompetens och befogenheter är tillräckliga och adekvata.
- Dokumenterade och uppdaterade rutiner och processer, som är kända av personalen, samt fungerande back-up-rutiner.
- IT-system som är verksamhetsanpassade, säkra och tillförlitliga.
- Legal dokumentation som korrekt motsvarar kommunens affärsrelationer, samt att lagar och regler tolkas på rätt sätt när finansiella kontrakt upprättas.
- Säkerställa att finanshanteringen sker i linje med finanspolicyn och dess tillämpningsanvisningar avseende ansvar, rapportering och hanteringen av finansiella risker. Ansvaret skall vara väl definierat och rapporteringsvägarna skall vara tydliga.
- Att så långt som möjligt säkerställa personoberoende och funktionsåtskillnad.

8 Finansiella instrument

Derivatinstrument

Följande derivatinstrument är tillåtna:

- Valutaterminer
- Ränteterminer och framtida ränteavtal (FRA)
- Ränteoptioner och valutaoptioner
- Ränteswap och valutaswap
- Kombinationer av ovanstående derivatinstrument

Valutaterminer

Valutaterminer kan med fördel användas för att eliminera valutarisk vid t ex utlandsupplåning. Då terminen görs samtidigt med upplåningen i utländsk valuta skall upplåningen betraktas som ett lån i svenska kronor, d v s all valutarisk är eliminerad.

Ränteterminer och framtida ränteavtal (FRA)

Ränteterminer och FRA i svenska kronor får användas för att säkra upp framtida ränterisk, t ex då ett svenskt lån skall upphandlas i framtiden. I dessa fall medför affären att parterna kommer överens om en bestämd ränta för en bestämd löptid.

Ränteoptioner

Ränteoptioner kan med fördel användas med syftet att förändra risken i befintliga eller planerade finansiella positioner. En ränteoption är ett finansiellt instrument som ger innehavaren rättigheten, men inte skyldigheten, att i framtiden erhålla förutbestämda villkor med en motpart. Rântetak, rântegolv och kombinationer av dessa är också ränteoptioner och får användas med syftet att förändra risken i befintliga eller planerade finansiella positioner. Dessa finansiella instrument är utformade för att begränsa räntefluktuationer för tillgångar och skulder med rörlig ränta. Med rântetak och rântegolv fastställer man en högsta ränta eller en lägsta ränta, vilket ger benämningen tak respektive golv.

En korridor är en kombination av ett tak och ett golv, d v s rântan tillåts att variera i intervallet mellan tak och golv. Genom att sälja ett golv (erhåller en premie) kan ett tak finansieras (betalar en premie), och då uppstår en korridor.

Rânteswapar och valutaswapar

Rânteswapar kan med fördel användas för att göra om rântestrukturen på ett underliggande lån, t ex från fast till rörlig ränta eller tvärtom. Om ett lån dessutom är upptaget i utländsk valuta får valutarânteswapar användas för att eliminera valutakursrisken samtidigt som rântestrukturen görs om.

9 Affärsadministration

Intern kontroll

Nedan anges hur internbanken arbetar för att uppnå en god intern kontroll:

- Funktionsåtskillnad – för att öka säkerheten i affärstransaktionerna skall två personer alltid medverka vid alla finansiella flöden (t ex upplåning, placering, derivataffärer och betalningsflöden).
- Alla affärsavslut skall omedelbart dokumenteras och överlämnas till en annan person som kontrollerar och registrerar affären.
- Alla bekräftelser (avräkningsnotor) angående finansiella transaktioner skall stämmas av löpande, samt handläggas av annan person än den person som gjort affärstransaktionen.
- Personoberoende – alla arbetsuppgifter inom detta område som faller på internbanken bör kunna utföras av minst två personer.

Systemstöd

Nedan beskrivs de IT-system som internbanken använder:

- Alla transaktioner, riskhantering och rapporter tas fram och dokumenteras i Excel.
- Internbanken använder de tjänster som bankerna tillhandahåller för hantering av betalningar, administration av koncernkontosystemet och för information om banksaldon, via exempelvis Internet eller filöverföringar.
- Internbanken använder kommunens redovisningssystem som huvudbok. Avstämning mellan Excel-filer och huvudbok sker månatligen och god redovisningssed tillämpas.
- För marknadsinformation, i realtid och historiskt, använder internbanken Kommuninvests informationssystem.

10 Rapportering och uppföljning

Rapporteringens innehåll

De finansiella rapporterna skall som minimum innehålla följande uppgifter:

- Kommunens övergripande finansiella läge och finansiell nettolåneskuld.
- Portföljernas sammansättning vad gäller volym, löptider och ränta för tillgångar respektive skulder.
- Ränterisk för tillgångar och skulder.
- Kreditramar.
- Motpartstabell.
- Övrig information av intresse i anslutning till finansverksamheten.

Likviditetsrapportering

För planering av kommunkoncernens behov av likvida medel, skall nämnder och bolag lämna likviditetsplaner till internbanken. Planerna skall uppdateras ("rullas") månadsvis och innehålla följande:

- In- och utbetalningar fördelat per månad.

Nämnder och bolag skall utan anmaning rapportera större avvikelser i det planerade penningflödet, samt att uppdatering av likviditetsplaner skall ske vid de tidpunkter som internbanken anger. Det är viktigt att investeringsplaneringen och budgeteringen är omsorgsfull för att ge ett säkert underlag till likviditetsplaneringen.